

Sygn. akt I PK 109/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko [...] Wytwórni [...] "P." Spółce Akcyjnej w B.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 grudnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w B.

z dnia 30 listopada 2007 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w B., pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

U z a s a d n i e n i e

Powód J. K. w pozwie wniesionym 9 marca 2007 r. przeciwko [...] Wytwórni [..] „P.” Spółka Akcyjna w B. wniósł odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę, które otrzymał 5 marca 2007 r. i domagał się uznania go za bezskuteczne. Na rozprawie 25 czerwca 2007 r. powód podał, że po upływie okresu wypowiedzenia domaga się przywrócenia do pracy.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty od pełnomocnictwa.

Wyrokiem z 28 czerwca 2007 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej Spółki 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną wyrokiem z 30 listopada 2007 r. Sąd Okręgowy w B., na skutek apelacji powoda: I. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób że: (1) zasądził od pozwanej na rzecz powoda 40 710 zł tytułem odszkodowania i (2) oddalił powództwo w przedmiocie przywrócenia do pracy; II. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 90 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej Sąd Rejonowy ustalił, że powód zatrudniony był przez pozwaną od 27 sierpnia 1984 r. Od 1 listopada 1998 r. powód pracował na stanowisku zastępcy dyrektora do spraw sprzedaży. 22 lutego 2007 r. prezes zarządu pozwanej Spółki poinformował powoda, że wie, że będą zmiany w jej zarządzie dotyczące również powoda. Zaproponował mu rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron, wskazując, że jeśli nie przyjmie on tej propozycji to wręczy mu wypowiedzenie. Powód poprosił o kilka dni do namysłu i wystąpił o urlop. 24 lutego 2007 r., Rada Nadzorcza pozwanej Spółki podjęła uchwałę o wszczęciu postępowania kwalifikacyjnego na stanowiska członków jej zarządu: prezesa zarządu - dyrektora naczelnego i członka zarządu - dyrektora handlowego. Postępowanie to według założeń miało się zakończyć do 30 kwietnia 2007 r. Dyrektor handlowy miał wykonywać, między innymi, obowiązki należące dotychczas do powoda (okoliczność bezsporna). 5 marca 2007 r. wręczono powodowi wypowiedzenie umowy o pracę, podając jako jego przyczynę zmiany organizacyjne u pracodawcy (wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na

stanowisko członka zarządu - dyrektora handlowego). Do dnia wręczenia powodowi wypowiedzenia nie zostały wprowadzone zmiany w schemacie organizacyjnym pozwanej Spółki. Zgodnie ze statutem, jej zarząd składa się z 1 do 6 osób, a liczbę członków zarządu określa Rada Nadzorcza Spółki. Powód startował w konkursie na stanowisko członka zarządu.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ zmiany organizacyjne w pozwanej Spółce, dotyczące stanowiska pracy powoda, zostały zapoczątkowane przed wręzeniem mu wypowiedzenia. Podjęta została uchwała Rady Nadzorczej o wszczęciu postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu - dyrektora handlowego, który miał przejąć obowiązki powoda. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych (Dz. U. Nr 55, poz. 476) decyzja Rady Nadzorczej pozwanej nie wymagała zatwierdzenia przez organ nadrzędny. Zmiany zaczęto więc wdrażać w życie. Bez znaczenia pozostaje to, że Rada Nadzorcza mogła wycofać się ze swojej decyzji. Byłoby to ewentualnie podstawą do wycofania wypowiedzenia. Skoro zmiany, organizacyjne dotyczące stanowiska powoda zostały rozpoczęte, to przyczynę wypowiedzenia powodowi umowy o pracę należy uznać za uzasadnioną, tym bardziej, że w chwili wręczenia mu wypowiedzenia przewidywany termin zakończenia postępowania kwalifikacyjnego wskazany został na 30 kwietnia 2007 r., a więc jeszcze w okresie biegu wypowiedzenia powoda. Zmiany prowadzone przez pozwaną mieściły się w ramach zakreślonych przez statut pozwanej Spółki (wskazujący możliwą ilość członków zarządu). Nie była w tej sprawie konieczna wcześniejsza zmiana schematu organizacyjnego. Sama przyczyna wypowiedzenia jest również konkretna i wskazuje, o jakie dokładnie zmiany organizacyjne chodzi stronie pozwanej.

Apelację od wyroku złożył powód zaskarżając go w całości.

W odpowiedzi na apelację pozwana Spółka wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy uwzględnił apelację częściowo, uznając za bezpodstawne zarzuty powoda dotyczące naruszenia przepisów o szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem, tj. art. 32 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. Trafny natomiast, zdaniem Sądu, okazał się zarzut apelacji dotyczący

naruszenia art. 30 § 4 k.p. oraz art. 45 k.p., przez przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę podana przez pracodawcę była konkretna, rzeczywista i uzasadniona. Sąd wskazał, że z zeznań byłego Prezesa Spółki wynika, że bezpośrednią przyczyną wypowiedzenia powodowi umowy o pracę był jego udział w konkursie na członka Zarządu. Świadek ten zeznał, że po zasięgnięciu opinii uznał, że „w sytuacji menedżerów takie rozwiązanie jest najbardziej uczciwe”. Okoliczność tę potwierdza fakt zwolnienia powoda od świadczenia pracy od 5 marca 2007 r. Dopiero 21 kwietnia 2007 r. rozpoczął pracę członek Zarządu - Dyrektor Handlowy I. K., który z dniem 24 maja 2007 r. został odwołany z tego stanowiska i powołany na stanowisko Prezesa Zarządu - Dyrektora Naczelnego. Nowy członek Zarządu - Dyrektor Handlowy R. M. rozpoczął pracę dopiero od 1 września 2007 r. W świetle powyższego twierdzenie pozwanej jakoby interes Spółki przemawiał za dokonaniem wypowiedzenia powodowi umowy o pracę już na początku marca 2007 r. jest nieprzekonujące. Praktycznie do końca sierpnia 2007 r. (z małą przerwą od 21 kwietnia 2007r. do 24 maja 2007 r.) Spółka działała bez dyrektora sprzedaży. Poza tym, wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu nie przesądzało, czy faktycznie zostanie on wyłoniony w drodze konkursu, wszak rada nadzorcza mogła w każdym czasie, bez podania przyczyny zakończyć postępowanie kwalifikacyjne bez wyłaniania kandydatów (§ 7 rozporządzenia Rady Ministrów z 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych). Sąd nie uwzględnił roszczenia powoda o przywrócenie do pracy, uznając je za niemożliwe, ze względu na to, że od 1 września 2007 r. strona pozwana zatrudniła drugiego członka zarządu - dyrektora handlowego wyłonionego w drodze konkursu, a w pozwanej Spółce nie ma stanowiska dyrektora sprzedaży. W tej sytuacji, zgodnie z art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 47 § 1 k.p., Sąd Okręgowy zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda 40 710 zł.

W skardze kasacyjnej strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania według norm przepisanych. Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik

sprawy, a w szczególności art. 233 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 30 § 4 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię wyrażające się w przyjęciu, że wskazane przez pozwanego przyczyny wypowiedzenia powodowi umowy o pracę (zmiany organizacyjne u pracodawcy - wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu dyrektora handlowego) nie mogą być w świetle tych przepisów uznane za rzeczywiste, konkretne i uzasadnione.

W uzasadnieniu skargi wskazano, między innymi, że sąd pracy ocenia zasadność wypowiedzenia umowy o pracę w granicach przyczyn podanych pracownikowi przez pracodawcę i nie może dokonywać oceny zasadności wypowiedzenia odrywając się od tych przyczyn.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawana skarga jest uzasadniona. W szczególności trafny okazał się zarzut naruszenia art. 30 § 4 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p. Pierwszy z tych przepisów stanowi, że „w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nie określony lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy.” Natomiast zgodnie z drugim z nich, „w razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nie określony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, sąd pracy - stosownie do żądania pracownika - orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu - o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu.” Łączne odczytanie tych przepisów prowadzi do wniosku, że ocena zasadności wypowiedzenia umowy o pracę powinna być dokonywana przez sąd w granicach przyczyn podanych pracownikowi przez pracodawcę (por. wyrok SN z 10 listopada 1998 r., I PKN 434/98, OSNP 1999 nr 21, poz. 688). Wynika stąd dalszy wniosek, że sąd oceniając zasadność

wypowiedzenia nie może pominąć rozważenia, czy przyczyna podana pracownikowi przez pracodawcę uzasadniała wypowiedzenie, ograniczając się do uznania, że inna przyczyna była przyczyną wypowiedzenia.

Tymczasem, Sąd Okręgowy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, nie rozważył, czy wskazana powodowi przyczyna wypowiedzenia uzasadniała je, ograniczając się do rozważania niewskazanej w oświadczeniu strony pozwanej „bezpośredniej przyczyny wypowiedzenia”, którą jego zdaniem był udział powoda w konkursie na członka zarządu. Sąd nie wyjaśnił, dlaczego udział powoda w konkursie miał stanowić bezpośrednią przyczynę wypowiedzenia. Należy też przypomnieć, że w świetle ustalonego orzecznictwa sądowego, istotne jest to, aby przyczyna wypowiedzenia była obiektywna, rzeczywista i konkretna, a nie bezpośrednia. W tym kontekście rozpatrywane stwierdzenie Sądu mogłoby mieć istotne znaczenie tylko wtedy, gdyby oznaczało, że przyczyna podana w oświadczeniu o wypowiedzeniu nie była rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia, ponieważ przyczynę tę stanowiło co innego (np. wskazana przez Sąd Okręgowy „przyczyna bezpośrednia”). Ale tego Sąd Okręgowy nie twierdzi. Takie twierdzenie wymagałoby przede wszystkim ustalenia, że przyczyna podana w oświadczeniu nie była rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia. Wadliwość wypowiedzenia w takim przypadku wynikałaby z tego, że wskazana przez pracodawcę przyczyna okazała się nierzeczywista, a nie z tego, że umowę o pracę rozwiązano z innej przyczyny. Należy bowiem zasadniczo przyjąć, że sąd pracy nie jest powołany ani uprawniony do dociekania, z jakich przyczyn niewskazanych w oświadczeniu pracodawcy mógł być rozwiązany stosunek pracy. Taka argumentacja mogłaby ewentualnie służyć jedynie dodatkowemu wzmocnieniu zasadniczej tezy, że podana przyczyna nie stanowi rzeczywistej przyczyny wypowiedzenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.

/tp/